

Hoe willen wij, de huidige inwoners van Sirjansland, het dorp zien over 20 jaar? Welke stappen kunnen wij zetten met als doel een dorp te creëren waar verbinding is door wonen, werken, ondernemen en recreëren?

Sirjansland

Een dorp met mogelijkheden

Datum: december 2020

Status: CONCEPT

Samenvatting	2
Ontstaan idee dorpsvisie	2
Right to Challenge	3
Sirjansland 2040	3
Sirjansland, een dorp met mogelijkheden	3
Wij	4
COVID-19 / Corona	4
SWOT	5
Hoe wonen en werken we in de toekomst in Sirjansland?	6
Hoe willen we wonen in 2040?	6
Hoe zien we de toekomst van bedrijven in Sirjansland?	8
Hoe gaan we Sirjansland leefbaar houden?	12
Welke eisen stellen we aan de openbare ruimte?	15
Landschapsontwerp dorpskern Sirjansland	15
Inrichting straten/wegen binnen bebouwde kom	16
Inrichting wegen buiten bebouwde kom	17
Recreatie	19
Natuur in en rond Sirjansland	21
Hoe voorziet Sirjansland in de toekomst in haar Energie?	22
Energiebesparing	22
Duurzame energie opwekking	22
Alternatieven voor aardgas	23
Energie opwek door ondernemers	23
Bijlagen	25
Bijlage planning verbeterpunten in dorp	25

Samenvatting

De dorpsbewoners hebben met elkaar in dit dorpsplan beschreven hoe zij Sirjansland er over 20 jaar uit willen laten zien. Aan de hand van een aantal thema's is gekeken op welke manier de veranderingen benut kunnen worden om Sirjansland voor de bewoners en ondernemers aantrekkelijker te maken. Met als motto:

Sirjansland, een dorp met mogelijkheden

Belangrijkste onderdeel is het realiseren van nieuwe gelegenheden voor wonen en wonen/werk combinaties voor alle doelgroepen in Sirjansland op een manier die past bij de schaal van Sirjansland. Hierbij is het essentieel dat er locaties beschikbaar komen voor gevarieerde en kleinschalige uitbreiding van woningen in Sirjansland, waaronder een woonbestemming voor het oude schoolgebouw.

Overlast verkeer met name hoge snelheden willen we aanpakken door herinrichten van de straten binnen de bebouwde kom tot een woonerf en hierbij doorgaand verkeer blokkeren. Buiten de bebouwde kom moeten de wegen vooral met optische wegversmalleren zorgen voor lagere snelheden zonder het lokale landbouwverkeer te veel te hinderen.

Daarnaast is het dorpsplan er op gericht dat de bewoners van Sirjansland vooral met elkaar uitvoering geven aan de realisatie van de plannen. Deze aanpak is mede belangrijk om het beperkt aantal voorzieningen op te vangen. Een aantal van deze acties zijn al gestart zoals het onderhoud van het dorpsbosje en het inzaaien van bloemenranden.

Wat betreft energie transitie, is de wens om onderzoek te doen naar mogelijke samenwerking voor gezamenlijke energie opwekking met lokale ondernemers. Verder zal dit onderwerp onder de aandacht worden gebracht door inwoners te stimuleren ervaringen uit te wisselen.

Ontstaan idee dorpsvisie

Door het te lage leerlingenaantal is in 2016 de basisschool in het dorp gesloten. Hierdoor kwam de school, een prominent gebouw in de dorpskern, leeg te staan. Een aantal inwoners waren in de overtuiging dat de school een rol voor de lokale gemeenschap moest blijven vervullen en is de 'Denktank Old School' gestart. Met hulp van de lokale politiek, is de verkoop van het schoolgebouw en gekoppeld aan een op te stellen dorpsplan voor heel Sirjansland.

In november 2016 wordt een motie in de gemeenteraad van Schouwen-Duiveland aangenomen. Voor alle kernen in de gemeente moet een stads- en dorpsvisies en dorpsplan worden opgesteld. In maart 2017 stelt het B&W het doel dat iedere kern in 2021 beschikt over een uitvoeringsgerichte stad- of dorpsvisie dan wel dorpsplan met als doel de sociale samenhang, leefbaarheid en kwaliteiten in de kern te stimuleren.

Voor Sirjansland liet de start van het opstellen van het dorpsplan op zich wachten. Mede gestimuleerd door de lokale politieke partijen is vooruitlopend door de Dorpsraad en de 'Denktank Old School' tijdens een bewonersbijeenkomst gevraagd wie er betrokken zou willen zijn om dit dorpsplan op te stellen.

Deze groep gaat als 'Commissie Dorpsplan' van de Dorpsraad verder en pakt naast het opstellen van het dorpsplan een aantal andere concrete verbeteringen op.

Right to Challenge

'Right to Challenge' regelt het overnemen van activiteiten van de overheid door burgers. Met de komst van 'Right to Challenge' ontstaat de mogelijkheid voor de bewoners van Sirjansland om zelf het dorpsplan op te gaan stellen. Dit, en het verbeteren van de openbare ruimte rondom het Dorpsbosje, wordt in juni 2019 door de gemeente toegekend.

Sirjansland 2040

Sinds 2017 zijn er vanuit de dorpsraad en de commissie dorpsvisie van de dorpsraad verschillende activiteiten georganiseerd om duidelijk te krijgen hoe de dorpsbewoners Sirjansland over 20 jaar voor zich zien. Dit zijn onder andere:

- 2017 Voorstel 'Denktank Old School' voor herinzet schoolgebouw
- Oktober 2017 enquête inwoners Sirjansland
- Maart 2018 startbijeenkomst dorpsplan
- Juni 2018 brainstorm sessie dorpsplan
- Februari 2019 start Right to Challenge
- Juni 2019 toekennen Right to Challenge
- Oktober 2019 kleine kernen spel met de ZVKK (Zeeuwse Vereniging Kleine Kernen)
- Juli 2020 inloopavonden 'wonen en werken' en 'leefbaarheid'
- November 2020 inloopavond 'openbare ruimte' en 'energie'

Rapportage aan de bewoners gebeurt daarnaast door:

- Vast agendapunt dorpsplan tijdens openbare dorpsraad vergaderingen
- Publicaties in de dorpskrant De Sirene
- Huis aan huis bezorgen concept teksten

Sirjansland, een dorp met mogelijkheden

Sirjansland mist een historisch centrum zoals veel andere kernen op Schouwen-Duiveland hebben. De betrokken inwoners zijn op zoek naar mogelijkheden om Sirjansland het wonen en werken in Sirjansland aantrekkelijk te houden en nieuwe mogelijkheden te ontwikkelen met name op het gebied van wonen, werken en gemeenschappelijke activiteiten.

Wij

Het doel van de dorpsraad en de 'commissie dorpsplan' is een plan dat alle bewoners van Sirjansland herkennen en aanspreekt. Het is een plan van en door Sirjansland, daarom staat in dit plan ook 'wij'. Duidelijk is ook dat niet iedereen het overal mee eens is. In het plan is er naar gestreefd een zo breed mogelijke consensus te vinden. Bij de verdere uitwerking van de acties worden deze met de bewoners en de direct betrokkenen verder uitgewerkt met als doel een zo breed mogelijk draagvlak.

COVID-19 / Corona

In 2020 hebben we te maken gehad met de COVID-19 pandemie. Daar waar mogelijk hebben de activiteiten zo veel mogelijk (on-line) doorgang gevonden. Duidelijk mag zijn dat er minder afstemming is geweest dan het plan van de dorpsraad was.

Daarom is er extra tijd genomen het plan uit te werken, zijn de conceptteksten huis aan huis verspreid en zijn er verschillende mogelijkheden geweest om input te geven (waaronder telefonisch).

SWOT

Een SWOT-analyse, in andere woorden ook wel een sterkte-zwakteanalyse genoemd, laat op een snelle manier zien waar kansen liggen en wat punten zijn die extra aandacht nodig hebben. De strength and weaknesses gaan over waar de sterke en minder sterke punten van het dorp liggen. De opportunities laten juist de externe kansen van, in deze context, het dorp zien. De weaknesses gaan over de bedreigingen die het dorp kan ervaren van buitenaf. Op basis van de verschillende sessies in de periode 2017 – 2020 is de volgende SWOT voor Sirjansland opgesteld:

Sterke punten <ul style="list-style-type: none">● Grote sociale cohesie● Inwoners kennen elkaar● Regelmatig dorpsactiviteiten● Goed bezochte ODR● Voltallige dorpsraad, commissie dorpsplan● Enthousiast Sir Vooruit (activiteitencommissie)● Sirene dorpskrant● Goede bereikbaarheid vanuit Randstad	Kansen <ul style="list-style-type: none">● Uitbreiding woningen● Kansen gemeenschappelijke activiteiten dorpsbosje, schoolplein, ijsbaan● Schoolgebouw● Veel groen rondom● Actieve dorpsbewoners● Potentie duurzame energie● Terugkerende jongeren
Zwakke punten <ul style="list-style-type: none">● Mist een dorpskern● Geen school● Geen winkels● Vergrijzing● Hard rijden● Geen mooie ingang dorp● Weinig groen in het dorp● Geen openbaar vervoer	Bedreigingen <ul style="list-style-type: none">● Geen bouw nieuwe huizen● Leegloop plattelandsgebied● Verpaupering bedrijfspanden, activiteiten die niet aansluiten bij woonfunctie.● Geen aandacht overheid/gemeente● Stilstand

NB De COVID-19 uitbraak heeft veel van de sociale activiteiten stilgelegd

Uit deze SWOT analyse zijn 4 verschillende onderwerpen naar voren gekomen, namelijk

- Hoe wonen en werken we in de toekomst in Sirjansland?
- Hoe gaan we Sirjansland leefbaar houden?
- Welke eisen stellen we aan de openbare ruimte?
- Hoe voorziet Sirjansland in de toekomst in haar Energie?

Deze onderwerpen worden in de volgende hoofdstukken behandeld.

Hoe wonen en werken we in de toekomst in Sirjansland?

Hoe willen we wonen in 2040?

Sirjansland ligt in een overgangsgebied van gebogen, kronkelige wegen en dijken naar een landschap dat meer grootschalig overkomt richting Bruinisse en Oosterland. De westzijde van Sirjansland met de karakteristieke gebogen Rampertsedijk met watergangen, de restanten van het haventje van Sirjansland en direct tegen het Natura 2000 gebied Dijkwater/Grevelingenmeer.

De oostzijde langs de Bredeweg heeft een meer rechte opbouw met daarin de fraai gelegen en landschappelijk van belang zijnde rijksmonument boerderijwoning op de Dillingsweg 12. In het dorp zijn twee karakteristieke Noorse woningen te vinden. Die gebouwd zijn na de watersnoodramp met hulp van Noorwegen.

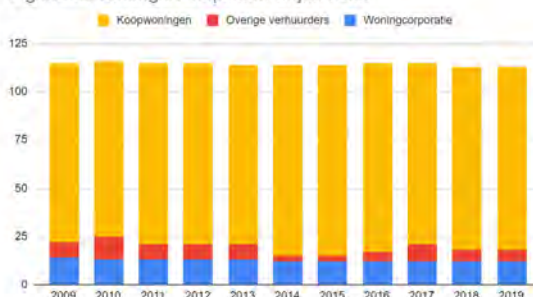
Na de watersnoodramp is het landschap ingericht zoals wij dat nu kennen. Rondom Sirjansland zijn in de jaren daarna glastuinbouw, bedrijvenlocaties en campings gerealiseerd.

Het aantal woningen in Sirjansland is de afgelopen 15 jaar stabiel gebleven. Ondanks dat de voorzieningen in Sirjansland grotendeels zijn verdwenen heeft Sirjansland een aantrekkingskracht als woonbestemming voor zowel personen met en zonder een band met Sirjansland. Dit resulteert in een lage leegstand. De laatste periode zijn nauwelijks nieuwe woningen gerealiseerd en is het aantal huurhuizen gedaald.

Woningen Sirjansland (kern en verspreide huizen)

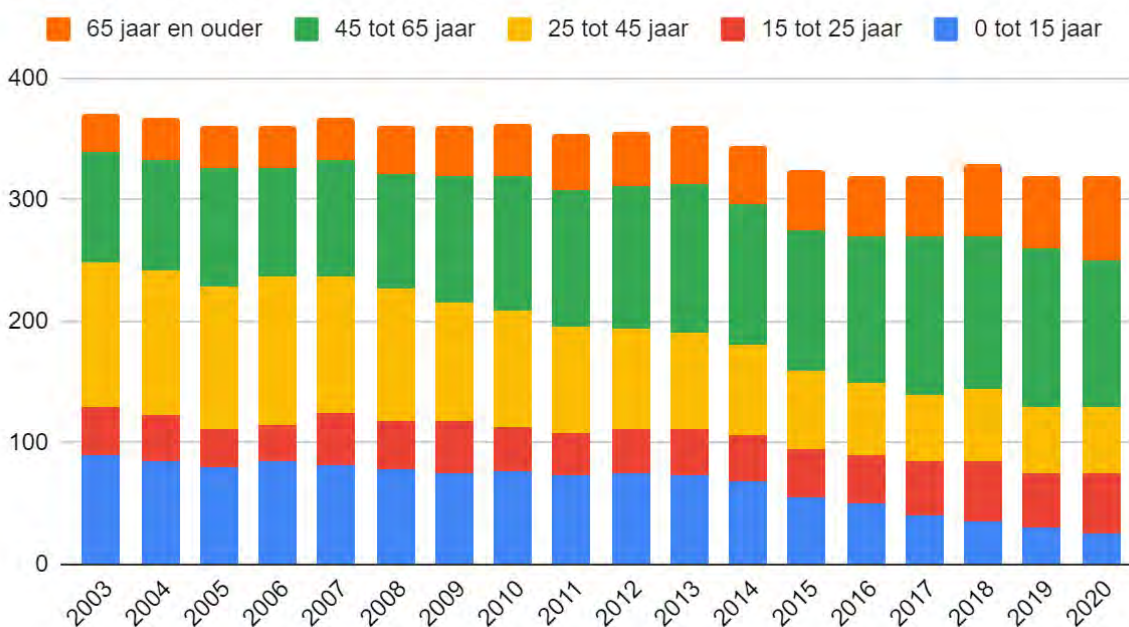

Eigendom woningen dorpskern Sirjansland

De huidige bewoners van Sirjansland zien verschillende ontwikkelingen op zich afkomen die de kwaliteit van het wonen in Sirjansland bedreigen. Zo zijn er steeds minder voorzieningen en vergrijsst het dorp. Voor starters zijn er te weinig mogelijkheden mede omdat huurwoningen worden verkocht en er geen nieuwe huurwoningen voor in de plaats komen.

Leeftijdsofbouw bewoners Sirjansland

Een kleine groei in het aantal woningen en het zorgen voor diversiteit kunnen er voor zorgen dat Sirjansland aantrekkelijk blijft. Nieuwe bewoners worden actief betrokken bij het dorp en bijvoorbeeld voorgesteld in de Dorpskrant De Sirene. Hiermee wordt er naar gestreefd dat zij snel en op hun eigen manier deel worden van de gemeenschap.

We willen in de volgende segmenten kleinschalige uitbreiding van de woningen binnen Sirjansland:

Segment	Type woning	Wat wil Sirjansland bieden
Jongeren, alleenstaanden	Betaalbare woning	(Twee kamer) huurappartementen. Kant en klare Tiny Houses.
Ondernemers	Combineren wonen en werken	Bestaande bedrijfspanden, woningen met garage/schuur
Terugkeerders	Huur of koop gezinswoning met tuin	Ruimte, bereikbaarheid stedelijke gebieden
Randstedelijke	Betaalbare 'dromen'	Diverse mogelijkheden,

‘vluchtelingen’		bestaand, nieuwbouw
Doorgroeien, levensloopbestendig wonen	Levensloopbestendige woning	Ruimte voor nieuwbouw
De creatieven	Eigen gebouwde Tiny Houses*	Ruimte voor buiten de gebaande paden, plek voor zelfvoorzienend leven.

* Met dit type Tiny Houses richt het dorp zich op een doelgroep die een duurzame woon- en levensstijl nastreeft. Naast een laag gebruik van grondstoffen wordt er naar gestreefd om zoveel mogelijk zelfvoorzienend te zijn.

Deze uitbreidingen zullen alleen succesvol zijn indien Sirjansland een aantrekkelijke plaats is om te wonen. Dat stelt eisen aan de leefbaarheid en de kwaliteit van de openbare ruimte.

- Voor de **‘Old school’** wordt gestreefd naar wonen als nieuwe bestemming. Bijvoorbeeld door het bieden van kluswoningen of huurappartementen. Het schoolgebouw is nu verhuurd als leegstandbeheer. De voormalige werkgroep ‘Old school’, die opgegaan is in de werkgroep dorpsvisie, heeft hier een uitwerking voor gedaan.
- **Doorstroom** Door het bieden van mogelijkheden van doorstroom willen we mogelijkheden voor andere segmenten realiseren.
- **Plan voor openbare ruimte** We willen een plan maken voor de indeling van Sirjansland waarin mogelijke locaties voor kleinschalige nieuwbouw worden opgenomen. Bijvoorbeeld door sanering van bedrijfspanden. Ook zouden we graag toekomstige bouwlocaties willen laten aansluiten op de kern van Sirjansland zodat dit het dorp versterkt.
- **Verpaupering tegengaan** Verpaupering van woningen willen we helpen te voorkomen door elkaar te ondersteunen, bijvoorbeeld bij subsidie aanvragen.

Hoe zien we de toekomst van bedrijven in Sirjansland?

Bedrijven vinden wij belangrijk voor de leefbaarheid van Sirjansland. Wij willen zuinig zijn op de bedrijven die nu in Sirjansland gevestigd zijn. We willen bedrijven die een binding hebben met Sirjansland en passen bij de grootte van het dorp. De geldende huidige bestemmingsplannen voor Sirjansland sluiten hierbij aan.

- **Glastuinbouwbedrijven** De gemeente Schouwen-Duiveland streeft er naar in Oosterland/Sirjansland de concentratie van glastuinbouw plaats te laten vinden. Mede in overleg met de dorpsbewoners is er, onder afgesproken condities de mogelijkheid om tot maximaal 52 hectare glastuinbouw te realiseren, dit is nog niet geheel ingevuld.

Glastuinbouw heeft een grote impact op de landelijke omgeving, zeker in het open Zeeuwse landschap. Het goed inpassen in het landschap van glastuinbouw wordt daarvoor essentieel gevonden. De afspraken die met de glastuinbouw zijn gemaakt voor het inpassen moeten worden nageleefd. Schouwen-Duiveland kent door het grotendeels ontbreken van straatverlichting donkere nachten, één van de kwaliteiten van Schouwen-Duiveland die ook Sirjansland wil behouden waarvoor er eisen zijn gesteld aan het gebruik van assimilatieverlichting.

Inmiddels is een biomassacentrale met afvang van CO₂ gebouwd aan de Noord-Hogeweg. De centrale maakt gebruik van laagwaardige regionale biomassa. Op deze centrale zijn drie kassen aangesloten die deels verwarmd worden door de centrale. De CO₂ wordt ingezet in de tuinbouwkassen ter stimulering van de groei van de verschillende gewassen. Over het gebruik van biomassa wordt gemengd gedacht. Glastuinbouw biedt ook mogelijkheden om ambities ten aanzien van duurzaamheid te realiseren.

- **Landbouw- en melkveebedrijven** horen bij het traditionele Zeeland. Ook in Zeeland vindt schaalvergroting plaats. De bedrijven hebben te maken met hoge grondprijzen, een beperkte hoeveelheid zoet water en de impact van veranderingen in klimaat en het milieu.

We zien dat alternatieve inzet van landbouw gebied voor bijvoorbeeld een zonnepark de landeigenaar een grotere en zekere opbrengst belooft te geven dan landbouw. Wij zien grootschalige activiteiten als een bedreiging voor de aantrekkelijkheid van Sirjansland en als ongewenst. We willen liever onze landbouwbedrijven helpen door

bijvoorbeeld innovatie, lokale afzet, kringlooplandbouw of kleinschalige (toeristische) nevenactiviteiten.

- **Bedrijfspanden** In Sirjansland zijn een aantal logistieke organisaties gevestigd. Hun activiteiten in Sirjansland lijken af te nemen en de panden worden minder goed onderhouden of liggen er min of meer verlaten bij. Activiteiten gerelateerd aan de lokale glas- en landbouw passen bij het

karakter van Sirjansland. Logistieke activiteiten passen minder goed bij de woonfunctie van Sirjansland.

Voor in onbruik geraakte panden willen wij alternatieve woon/werk bestemmingen van deze locaties welke toegevoegde waarde bieden voor het dorp Sirjansland.

- **Toeristische sector en horeca** Sirjansland op zich is nauwelijks een toeristische bestemming, tijdens de watersnood van 1953 zijn veel gebouwen verloren gegaan. Vanuit Sirjansland is het natuurgebied Dijkwater bereikbaar en er zijn twee rijksmonumenten. Daarnaast heeft Sirjansland een rol door de toeristische voorzieningen in de omgeving. Er zijn wandel en fietsroutes die bezoekers langs Sirjansland laten komen, deze willen wij een aantrekkelijk aanzicht bieden.

In Sirjansland zijn twee campings en een caravanpark gevestigd met voornamelijk vaste plaatsen. Daarnaast is er minicamping bij een ondernemer. De campings bieden de bezoekers/bewoners de mogelijkheid op Schouwen-Duiveland te verblijven.

Er is nauwelijks contact tussen de bewoners/bezoekers van de campings en de bewoners van Sirjansland. Vanuit het dorp vinden wij dit jammer omdat er gedeelde belangen zijn. De bewoners/bezoekers zijn voor lokale ondernemers van belang.

Er is incidenteel overlast van campingbezoekers in het dorp. In de zomerperiode zijn er daarnaast activiteiten die geluidsoverlast geven.

In de Dorpsstraat is een eetcafé gevestigd. Het is een fietscafé dat zich richt op de bewoners en de voorbijgaande toeristen. Wij denken dat er ruimte is voor meer horeca in en om Sirjansland dat zich richt op kleinschalig toerisme.

- **Kleine ondernemingen, gecombineerd met woning (wonen met eigen werkplaats)** In Sirjansland zijn diverse kleine ondernemingen gevestigd al dan niet met bedrijfsruimten. Wij vinden dat deze passen bij de schaal van Sirjansland en een bijdrage hebben voor het dorp. Denk aan het lokaal leveren van producten en diensten, opslag en werkplaatsen. Wij willen meer mogelijkheden bieden voor dit type activiteiten bijvoorbeeld bij het saneren van bedrijfspanden en bijvoorbeeld door ruimte voor een popup winkel te maken.

Hoe gaan we Sirjansland leefbaar houden?

En welke maatschappelijke voorzieningen hebben wij hiervoor nodig?

De leefbaarheid van Sirjansland wordt door meerdere zaken bepaald. Wij willen een dorp dat een plezierige plek is om te leven. Wij zien liever niet dat (voor Sirjansland grootschalige) bedrijfsactiviteiten als glastuinbouw, bedrijfsgebouwen en campings verder uitbreiden.

Er zijn weinig voorzieningen beschikbaar in Sirjansland. Met het sluiten van de school is het een grotere uitdaging om gezamenlijke activiteiten te organiseren voor de kinderen van Sirjansland omdat de kinderen naar verschillende scholen gaan en zo andere netwerken opbouwen buiten het dorp. Hierdoor ontmoeten ook de volwassen elkaar minder.

Sirjansland is een klein dorp waar de sociale cohesie tussen bewoners gevormd wordt door de familieband, de burens, en het sociale netwerk van de dorpingen onderling. Er is een actieve kerkgemeente actief in Sirjansland, deze bestaat voornamelijk uit bewoners van omliggende dorpen. Kenmerkend voor Sirjansland is dat deze groepen grotendeels door elkaar heen functioneren, wonen en omzien naar elkaar wat Sirjansland tot een hecht dorp maakt met een wederzijds respect en een open karakter.

Het dorps huis in Sirjansland vervult een cruciale functie, er worden vele activiteiten op deze locatie georganiseerd. Daarnaast belangrijk voor de gezamenlijke activiteiten is al jarenlang de activiteitencommissie "Sir vooruit". Ook de dorpsraad verzorgt een rol in het leefbaar houden van Sirjansland als aanspreekpunt voor de inwoners.

- **Dorps huis** Voor de leefbaarheid in Sirjansland is het dorps huis van groot belang. Deze wordt gebruikt voor bijeenkomsten, uiteenlopende activiteiten voor inwoners, vergaderingen en feestjes. Daarom is het dorps huis belangrijk voor de inwoners om elkaar te ontmoeten.

Het dorps huis in Sirjansland beschikt over een grote zaal en een kleine vergaderruimte en vervult een cruciale functie. Er worden vele activiteiten op deze locatie georganiseerd. Zo zijn er de wekelijkse activiteiten zoals yoga, gym, de klepmiddag en schilderlessen. Voor activiteiten die Sir Vooruit organiseert, zoals de sinterklaasviering of Koningsdag wordt er gebruik gemaakt van het dorps huis. Verder organiseren de beheerders van het dorps huis jaarlijkse activiteiten zoals gezamenlijk

maaltijden, een winterfeest etc. Ook kan het dorps huis afgehuurd worden voor besloten feestjes.

Verder dreigen er een aantal vaste activiteiten te verdwijnen door uiteenlopende oorzaken. We willen het bestaan van het dorps huis waarborgen door onder andere de organisatie van nieuwe activiteiten te stimuleren. Dit zou kunnen door het verlagen van de drempel voor het deelnemen aan of het organiseren van activiteiten.

- **Sir Vooruit** Sir Vooruit is van oorsprong dé Oranje- en IJsvereniging van Sirjansland en organiseert diverse activiteiten. De vrijwilligers van Sir Vooruit zijn kenmerkend voor Sirjansland en belangrijk voor de leefbaarheid van Sirjansland.
- **Dorpskrant De Sirene** De Sirene verschijnt twee keer per jaar en informeert de bewoners over de ontwikkelingen in het dorp. Onder andere worden nieuwe bewoners voorgesteld wat de 'inburgering' in Sirjansland bespoedigt.

- **De Dorpsraad** De dorpsraad heeft een formele rol tussen de gemeente en de dorpsbewoners, vastgelegd in een convenant. Ook is de dorpsraad een aanspreekpunt voor de dorpingen voor zaken die spelen in Sirjansland. We vinden het belangrijk dat de dorpsraad goed bereikbaar is en dat iedereen zich gehoord voelt door de dorpsraad.

Vanuit de dorpsraad wordt de website onderhouden als centraal punt voor het delen van de informatie van Sir Vooruit, Dorpskrant 'De Sirene', het Dorps huis en de Dorpsraad.

- **Watersnoodherdenking** Jaarlijks organiseren een aantal vrijwilligers de watersnoodherdenking op de begraafplaats. In het verleden waren de leerlingen van de basisschool betrokken.
- **Gezamenlijke activiteiten** We willen graag een dorp waar de inwoners elkaar ontmoeten en elkaar helpen. Onze aanpak is samen activiteiten starten. Daarvoor is een verschuiving van 'kinderactiviteiten' (Sinterklaas, schaatsen, onderhoud bosje, Koningsdag) naar volwassenen activiteiten.

Als onderdeel willen we samen nieuwe voorzieningen creëren die door de gemeenschap gebruikt kunnen worden. Het onderhoud aan 'het bosje van Sirjansland', het inzaaien van bloemenranden en het opschonen van Sirjansland zijn voorbeelden van inmiddels gestarte activiteiten. Als mogelijke volgende stappen wordt gedacht over andere invulling van het voormalig schoolterrein en de ijsbaan of een kleine schaapskudde voor natuurbeheer.

Onderdeel van het plan voor de nieuwe bestemming van de school 'old school' zou het bieden van een mogelijkheid voor een kleine gemeenschapsruimte. Hierbij willen we een laagdrempelige plek creëren om elkaar te ontmoeten voor kleinschalige gezamenlijke activiteiten. Bijvoorbeeld een pop-up winkel met terras, zonder dat dit concurreert met het Dorpshuis.

- **Hulpnetwerk** Door de samenhang in het dorp wordt hulp tot nu toe binnen het eigen netwerk georganiseerd. Tot nu toe is van een meer formeel hulpnetwerk nauwelijks gebruik gemaakt.

We willen graag een dorp creëren waarin inwoners elkaar kunnen vinden en elkaar hulp kunnen vragen en bieden door een hulpnetwerk op te zetten als daar behoefte aan is.

- **Communicatievoorzieningen**

Bewoners in het buitengebied ervaren een matig tot slechte ontsluiting van het internet. We willen partijen oproepen over te gaan tot de aanleg van een (glasvezel)netwerk naar alle woningen om iedereen van een goede internetverbinding voorzien.

De mobiele telefoon dekking in Sirjansland en het buitengebied is niet voor alle providers op alle plekken van goede kwaliteit. We willen de providers oproepen overal in Sirjansland een goede verbinding te bieden.

- **Openbaar vervoer / bereikbaarheid**

Er is geen openbaar vervoer meer in Sirjansland. Wel kan er gebruik gemaakt worden van de Haltetaxi. We beschouwen dit als een gegeven en het lijkt niet tot veel problemen te leiden. Mocht er toch een vraag zijn met betrekking tot vervoer, dan willen we het eerder genoemde hulpnetwerk hiervoor inzetten.

Mogelijk dat deelauto's in een behoefte kunnen voorzien voor inwoners die niet zelf over een (tweede) auto beschikken. Als vervolgstap zullen we de belangstelling in het dorp pijlen om te kijken of er voldoende belangstelling is voor een deelauto in Sirjansland. Mogelijk ook ter ondersteuning van het hulpnetwerk. Zie ook het initiatief van sdopweg.nl met auto's in Bruinisse, Zierikzee, Brouwershaven en Renesse.

Welke eisen stellen we aan de openbare ruimte?

En welke ruimtelijke opgaven/knelpunten zijn er?

Belangrijke waarden van Schouwen-Duiveland zijn het open landschap, de natuur, donkere nachten en de rust. Er wordt naar gestreefd deze te beschermen, mede als doel om aantrekkelijk te blijven voor bewoners en het toerisme. Doordat bedrijven grootschaliger worden en de bijbehorende infrastructuur nodig hebben wordt de woonfunctie van Sirjansland belangrijker.

Ook voor Sirjansland zijn bedrijven van belang, we willen Sirjansland voor alle inwoners aantrekkelijk houden. Daarom streven we naar bedrijvigheid die past bij de schaal van Sirjansland. Dat betekent dat we op zoek zijn naar de balans tussen de eisen die het wonen aan Sirjansland stelt en de bedrijven die er gevestigd zijn.

Voor de openbare ruimte streven we er aan de ene kant naar dat het in en om het dorp plezierig is om te wonen en te bezoeken. Aan de andere kant moet het dorp en het buitengebied voldoende ontsloten blijven voor (vracht)verkeer en natuurlijk de gevestigde landbouwbedrijven met hun voertuigen.

Alhoewel we zelf ook allemaal graag snel op de plaats van onze bestemming willen zijn is voor ons als bewoners de snelheid van het verkeer rond Sirjansland een belangrijk aandachtspunt. Dit geldt ook voor bereikbaarheid, we willen graag overal via de kortste weg naar toe, maar van anderen hebben we liever niet dat ze door Sirjansland rijden.

Landschapsontwerp dorpskern Sirjansland

De watersnoodramp van 1953 heeft zijn sporen achtergelaten in het dorp. Zo is tijdens de ramp de molen verdwenen en in 1957 de kerk afgebroken door de bewoners. Sirjansland heeft geen historisch centrum zoals veel andere dorpen in de omgeving. Het goed kiezen van de locatie van de gewenste uitbreiding van woningen zou kunnen helpen de dorpskern te versterken.

Inrichting straten/wegen binnen bebouwde kom

De inrichting van Sirjansland is vooral functioneel. Om het aanzien van het dorp en de verkeersveiligheid te verhogen ligt de focus op de volgende punten:

- Het straatmeubilair (wegversmallers, drempels, varkensruggen) zijn niet uniform en door gewijzigd beleid niet langer geschilderd dus afgebladderd.

- Als bestrating in het dorp wordt best veel asfalt gebruikt, dit heeft niet de uitstraling van een dorp en nodigt uit tot hoge snelheden. Voor voetgangers zijn er soms smalle stoepen.

- Geparkeerde auto's geven soms overlast.

- Doorgaand verkeer is een terugkerend punt van ongenoegen voor de bewoners van de Lageweg en de Sportweg. Dit ondanks de maatregelen als de wegversmallers en de drempels.

Voorstel: Woonerf Sirjansland

Als mogelijke oplossing zien wij het omvormen van het dorp tot een woonerf (voetgangers mogen de gehele breedte van de straat benutten om te lopen en te spelen, auto's rijden stapvoets).

Bestrating met klinkers is dan zonder stoepen over de volle breedte. Voor parkeren worden enkele parkeerplaatsen aangelegd. Daarnaast willen we zoeken naar een oplossing waarbij doorgaand rijverkeer wordt geblokkeerd.

De verdere invulling van dit plan moet uitgewerkt worden en met de direct omwonenden afgestemd. Bewoners hebben wensen ten aanzien van de plaatsen van eventuele verkeersdrempels, plantenbakken, parkeerplaatsen en de al dan niet aanwezigheid van een trottoir.

Ingang Lageweg

De ingang van Sirjansland aan de westkant bij de kruising Lageweg/Dillingsweg nodigt uit tot racebaan vanwege het vele asfalt. Voor de vele fietsers en wandelaars is dit onveilig. We streven naar een aantrekkelijke 'ingang' van het dorp.

Er loopt een concreet plan (via right to challenge) voor het verbeteren van de situatie. Dit omvat:

- Hervatten onderhoud aan het bosje.
- Voorkomen zwerfafval rondom vuilcontainers of vuilcontainers verplaatsen.
- Alternatieve oplossingen voor het parkeren van vrachtwagens in het dorp.
- Door optische versmalling verminderen snelheid verkeer.
- Aankleden betonnen muur CZAV.

Inrichting wegen buiten bebouwde kom

Er is één gescheiden fietspad in het buitengebied van Sirjansland, namelijk langs de Bredeweg. Ervaring op de Bredeweg leert dat de snelheid van auto's bij een gescheiden fietspad alleen nog verder toeneemt. Daarom zien wij gescheiden fiets- en wandelpaden niet als oplossing.

Bij het nemen van maatregelen voor het verlagen van de snelheid vinden wij het belangrijk dat de omgeving van Sirjansland goed toegankelijk blijft voor lokaal vracht-/landbouwverkeer. Optische versmallingen hebben daarbij de voorkeur boven fysieke versmallingen. Drempels zijn ongewenst vanwege de toegankelijkheid van vracht-/landbouwverkeer.

Om de verkeersveiligheid en het plezier van wandelaars en fietsers te verhogen hebben we de volgende wensen:

- **Weg door het Dijkwater:** Dit is een natuurgebied, mensen zijn er te gast. Er wordt nu regelmatig te hard gereden en motorrijders geven geluidsoverlast. Natuur meer ruimte geven en de begrazers de mogelijkheid geven de Weg door het Dijkwater over te laten steken. Wildroosters in de weg om ze in het gebied te houden. Ook hierbij rekening houden met de bereikbaarheid van de landbouwpercelen.
- **Dillingsweg (ten noorden Sirjansland):** Dit is een weggedeelte waar alle verkeersstromen samenkomen. Voor voetgangers is het een logische route om een 'rondje' te lopen of om richting de Grevelingen te gaan. Het is onderdeel van fietsknooppunten en er is veel doorgaand verkeer vanaf de N59 richting Dreischor. Dit gedeelte wordt 30 km/u uur en voorzien van (optische) wegversmalling en flitspalen, dus handhaving. Daarnaast willen we betere voorzieningen voor voetgangers om een rondje om Sirjansland te kunnen lopen.

- **Dillingsweg (oost):** Dit weggedeelte wordt vooral gebruikt door lokaal verkeer en enig doorgaand verkeer richting Bruinisse. Veel fietsers en voetgangers en recreanten o.a. richting het steigertje aan de Grevelingen is een bestemming voor bewoners en recreatie. Ook hier willen we de snelheid naar beneden brengen door het optisch versmallen van de weg en het verbeteren van voorzieningen voor voetgangers.
- **Bredeweg (buiten de bebouwde kom):** Er wordt hier frequent harder dan 80 km/uur gereden, daarnaast wordt er ingehaald waardoor onveilige situaties ontstaan. Het voorstel is de maximum snelheid te verlagen naar 60 km/uur en optische wegversmallers aan te brengen.

- **Bredeweg (ingang Sirjansland zuid):** Bij de ingang van Sirjansland is er de overgang van 80 km/uur naar 30 km/uur. Hier moeten meer maatregelen voor getroffen worden. De 30 km/uur moet eerder ingaan en er moet een weg versmalling komen.

- **Bredeweg (ingang Sirjansland noord):** Verkeer dat de Grevelingenstraat uitrijdt wordt over het hoofd gezien. Optisch met wegbeschildering kruising benadrukken, eventueel 30 km/uur eerder laten beginnen.

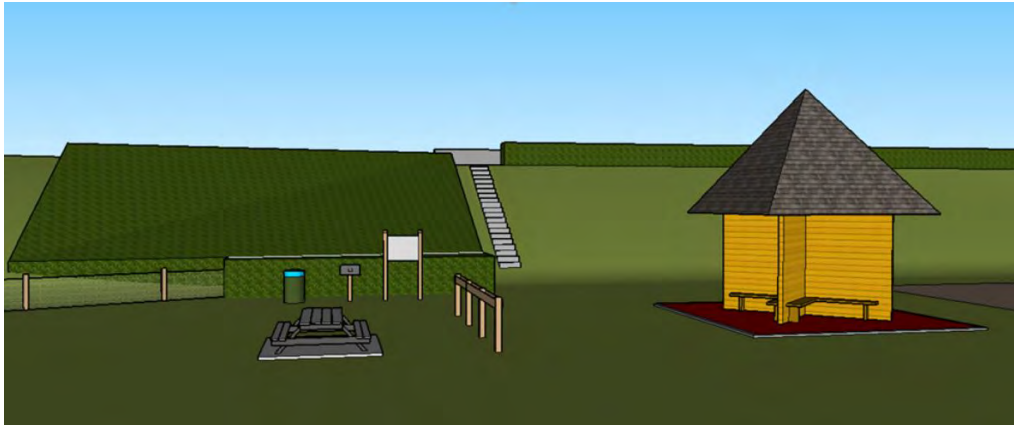

Recreatie

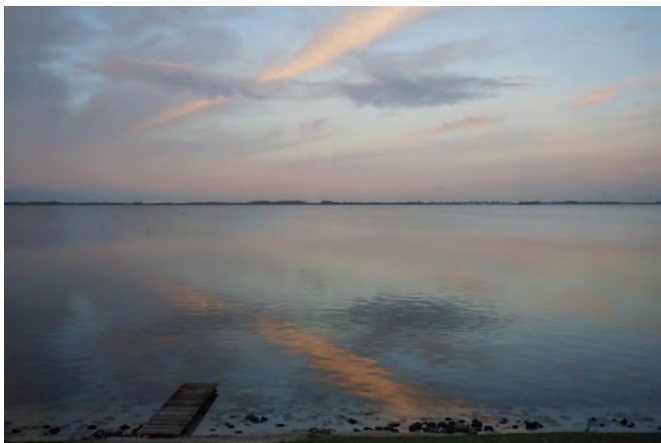
Sirjansland wordt door de eigen bewoners, de bewoners/bezoekers van de campings en caravanparken, fietsers en wandelaars gebruikt voor recreatie. We willen volgende voorzieningen in en rondom ons dorp behouden en verbeteren:

- **Fietsknooppunten:** Er zijn verschillende fietsknooppunten rondom Sirjansland te vinden. Hier wordt veelvuldig gebruik van gemaakt, net zoals het rustpunt buiten het dorp, dat aan de kant van het Dijkwater gesitueerd is.
- **Fietsstopplaats Dillingsweg:** De huidige picknickplaats willen we gaan voorzien van een overdekt huisje met informatiepanelen over Sirjansland. Ook het uitzichtpunt over het natuurgebied Dijkwater wordt hierbij betrokken. Verder willen we de huidige

faciliteiten verbeteren, zoals de trap gelegen tegen de dijk aan en het plaatsen van een oplaadpunt voor fietsen.

- **Voormalig haventje De Staert:** Tot 1952 had Sirjansland een haventje aan de Grevelingen. Op dit moment is dit een ontoegankelijk bosje met een klein meertje. In het verleden is de mogelijkheid onderzocht de haven te saneren en herstellen. Plaatsen publicatiebord met de historische situatie.

- **Steigertje:** Aan de Dillingsweg richting Bruinisse is een steigertje in de Grevelingen. Voor de beperkte omvang van deze voorziening wordt het intensief gebruikt. Wij willen onderzoeken of deze voorziening iets uitgebreid kan worden met bijvoorbeeld een picknicktafel, het onderhoud te verbeteren en er is noodzaak om de steiger te verlengen.
- **Wandelnetwerk:** Naast het dorp is het Dijkwater gelegen. Dit is een natuurgebied met een wandelroute. Verder zijn er ook wandelmogelijkheden door de polders rondom Sirjansland. Voor doorgaande wandelpaden zijn wandelaars rond Sirjansland veelal aangewezen op de wegen, we streven naar doorgaande wandelpaden los van het wegennet. De wens is om dit uit te breiden met paden tussen de akkers en door het Dijkwater om zo het dorp op een veilige en aantrekkelijke manier te ontsluiten voor wandelaars.

Natuur in en rond Sirjansland

We vinden het belangrijk dat er veel natuur is in en rond Sirjansland. Daarbij is er de voorkeur voor variëteit van begroeiing die ook goed is voor insecten en vogels. Dus bij voorkeur bloeiende en vruchtdragende planten en bomen. Graag denken en helpen de bewoners van Sirjansland mee over het groenonderhoud.

- **Dorpsbosje:** Het dorpsbosje is opengesteld en voor iedereen te betreden. Hierdoor is de verbondenheid met het dorpsbosje groot, een natuurbeleving op een steenworp afstand van het dorp wat als zeer giefelijk en waardevol wordt ervaren.

We willen dat het bosje goed begaanbaar blijft en een mooie uitstraling heeft bij aankomst van het dorp. Staatsbosbeheer heeft aangegeven dat kleinschalige kinderactiviteiten mogelijk zijn in het bosje.

In overleg met SBB gaan we vrijwilligers bijeenkomsten organiseren voor kleinschalig onderhoud ter ondersteuning van de natuurwaarden, begaanbaarheid wandelpaden, verzorgde uitstraling en andere kleinschalige activiteiten.

- **Bloemenranden:** op zo veel mogelijk plaatsen in het dorp bloemenranden van zowel bolgewassen als zaaibloemen aanplanten.
- **Vruchtdragende bomen:** Aanplanten waar mogelijk van vruchtdragende bomen zoals walnoot, hazelaar, amandelnoot enz.
- **Groenonderhoud:** De manier dat groenonderhoud door de betrokken partijen wordt uitgevoerd lijkt op dit moment vooral op basis van efficiency te worden bepaald. Periodiek wordt met groot materieel zwaar ingegrepen. Voor de bewoners van Sirjansland komt dat dan over als kaalslag. Ook wordt er soms op de verkeerde momenten gesnoeid. Wij zien hier mogelijkheden om onderhoud zelf gezamenlijk te regelen.

Hoe voorziet Sirjansland in de toekomst in haar Energie?

En welke duurzame energievoorzieningen ontwikkelen wij?

De gemeente Schouwen-Duiveland heeft als doel gesteld om energieneutraal te zijn in 2040, dat betekent dat er net zoveel energie moet worden opgewekt als dat er gebruikt wordt.

Speerpunten in het huidige gemeentelijk beleid zijn:

- Energiebesparing
- Duurzame energie opwekking
- Alternatieven voor aardgas
- Duurzame mobiliteit

Dit beleid zal worden doorvertaald naar de kernen. De gemeente heeft aangegeven de verandering samen met de bewoners door te gaan voeren. Het gemeentelijk beleid is gericht op samenwerking en biedt particulieren en lokale bedrijven mogelijkheden door in te spelen op de verandering.

Zie <https://www.schouwen-duiveland.nl/inwoners/duurzaamheid-milieu/energie>

Energiebesparing

Een goed geïsoleerde woning is comfortabeler en kost minder energie en is dus goedkoper. Voor de dorpsgenoten die op leeftijd zijn is het financiële rendement vermoedelijk niet direct een argument voor isoleren. Deze groep kan energiebesparende maatregelen mogelijk wel combineren met andere aanpassingen aan de woning.

Praktisch alle woningen in Sirjansland zijn koopwoningen. Dat betekent dat het verduurzamen van de woning een privé aangelegenheid is en de eigenaren zelf het initiatief moeten nemen tot het verbeteren van hun woning.

Onder andere het Duurzaam Bouwloket helpt huiseigenaren bij het energiezuinig, comfortabel en aardgasvrij maken van de woning. Het Platform Energiek Zeeland is bedoeld om de woningverduurzaming in Zeeland te versnellen door huiseigenaren energieadvies te geven.

Vanuit Sirjansland willen we bewoners met elkaar in contact brengen om ervaringen met energiebesparing en eigen opwek uit te wisselen. Tijdens de openbare dorpsraadsvergaderingen willen we aandacht blijven geven aan dit onderwerp, bijvoorbeeld door sprekers uit te nodigen.

Duurzame energie opwekking

Veel dorpsbewoners profiteren nu al van het zelf opwekken van duurzame energie middels zonnepanelen. Alhoewel je met zonnepanelen op jaarbasis wellicht energieneutraal kan zijn,

zal het de meeste van ons niet lukken dit ook het jaar rond te zijn. Ook toenemend elektriciteitsverbruik voor bijvoorbeeld verwarming en elektrische auto's zal niet zonder meer op te vangen zijn met zonnepanelen.

Ook het kleinschalig gebruik van biomassa door het stoken van een houtkachel is zeer gangbaar in Sirjansland. Om overlast van houtstook te voorkomen is het belangrijk dat er goed wordt gestookt; dus met goede gecertificeerde kachels en op de juiste manier. Ook aan dit punt zal aandacht worden gegeven in Sirjansland.

Gezamenlijke initiatieven voor het duurzaam opwekken van energie hebben nog niet geleid tot concrete plannen. Het starten van een eigen initiatief, het deelnemen aan een bestaande energiecoöperatie of participatie met lokale ondernemers zijn mogelijkheden voor eigen duurzame energie opwekking in Sirjansland.

Alternatieven voor aardgas

De vraag die daarbij speelt is op welke manier Sirjansland 'van het gas af' kan. Tot nu toe is niet duidelijk welke energiebron het beste gebruikt kan worden. Naast elektriciteit (all-electric) is het interessant om te onderzoeken welke rol DES (Duurzame Energie Sirjansland) zou kunnen spelen voor dorpsverwarming. Wellicht zijn daarnaast mogelijkheden voor groen/biogas of aardwarmte.

Energie opwek door ondernemers

DES

Een bijzondere plaats voor wat betreft energie in Sirjansland heeft de glastuinbouw. Bij deze manier van tuinbouw wordt veel energie verbruikt. De tuinders realiseerden samen de biomassacentrale met CO₂-afvang om op een duurzame manier energie op te wekken uit laagwaardige regionale biomassa.

Het gebruik van regionale biomassa die CO₂ en warmte levert aan de glastuinbedrijven verlaagt het gebruik van fossiele brandstof. Daarnaast maakt DES gebruik van een installatie die ervoor zorgt dat de uitstoot binnen de daarvoor geldende normen blijft.

Inmiddels is er meer inzicht in de mogelijkheden en onmogelijkheden van biomassa. Een groei in het gebruik van biomassa door DES wordt niet verwacht.

Opwekking en innovatie

Ook de andere ondernemers in Sirjansland zijn actief bezig met de mogelijkheden die het energie opwekken biedt, bijvoorbeeld het plaatsen van zonnepanelen bij dakrenovatie en het

innovatief gebruiken van zonnewarmte voor het koelen en drogen door een dubbel dak bij de Maatschap Op 't Hof.

Het is niet zonder meer mogelijk dat lokale ondernemers de energieleverancier van de bewoners van Sirjansland worden doordat zij nu gedwongen zijn de levering via een energie makelaar te doen om in aanmerking voor subsidie te komen.

Zonneweides

Er is belangstelling voor zonneweides op de plaats van landbouwgrond. Deze zouden ook aantrekkelijk kunnen zijn voor individuele ondernemers. Het gebruik van landbouwgrond voor een grootschalig zonnepark is discutabel in het open Zeeuwse landschap rondom Sirjansland. Daarbij zien wij het risico dat de opbrengst niet op Sirjansland terecht komt maar de lasten wel.

Vanuit het verleden hebben we gezien dat plannen voor een zonnepark daarom ook veelal weerstand oproept vanuit de bewoners. Nieuwe initiatieven zullen dan ook in nauw overleg met alle betrokkenen gestart worden en voor alle betrokkenen opbrengst moeten hebben.

Indien alle andere mogelijkheden van de zonneladder (eerst daken en gevels, dan bebouwd gebied) uitgeput zijn zijn er wellicht in het landelijk gebied van Sirjansland mogelijkheden. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht direct aansluitend tegen de glastuinbouw en uitgevoerd met een dubbelfunctie.

Bijlagen

Bijlage planning verbeterpunten in dorp

	Onderwerp	Toelichting	Stand van zaken
1	In gesprek gaan met gemeente over kleinschalige uitbreiding woningen	Belangrijk speerpunt van het dorpsplan is het realiseren van nieuwe mogelijkheden voor woningen.	Nog niet gestart
2	Duurzame invulling Old School voor betaalbare appartementen	Mogelijkheden wijzigen bestemming Old School met gemeente bespreken.	Nog niet gestart
3	Informereren over mogelijkheden voor ondersteuning woningonderhoud	Agenderen voor openbare dorpsraad.	Nog niet gestart
4	Mogelijkheid voor verkoop lokale producten in Sirjansland realiseren	Ideeën over bijvoorbeeld pop-up winkel opnieuw bespreken.	Nog niet gestart
5	Herinzet bedrijfspanden	Inventariseren bedrijfspanden en onderzoeken wat toekomstplannen zijn en of er ruimte is voor lokaal wonen en werken, mogelijkheden bespreken met gemeente	Nog niet gestart
6	Contact Campings met Dorpsraad verbeteren	Contact zoeken met campings, contactpersonen verzamelen, agenderen in dorpsraad	Nog niet gestart
7	Contact horeca (waaronder SirjansCafé)	Verbeteren contact en mogelijkheden samenwerking onderzoeken	Nog niet gestart
8	Welke activiteiten kunnen niet plaatsvinden in dorps huis en wat is er nodig dit wel mogelijk te maken	Behoeft e aan alternatieve gemeenschapsruimte concretiseren.	Nog niet gestart
9	Stimuleren vernieuwen activiteiten.	In verband met afname (deelname) bestaande activiteiten.	Sir vooruit!
10	Inzetten eigen schapen voor groenonderhoud en aantrekkelijkheid toerisme onderzoeken	Inventariseren belangstelling, initiatiefnemers.	Nog niet gestart
11	Meer digitale communicatie met dorpsbewoners vanuit dorpsraad	Uitbreiden functionaliteit website, mailinglijst realiseren.	Nog niet gestart
12	Gesprek aangaan met bewoners over toekomst schoolplein en ijsbaan	Onderzoeken draagvlak alternatieve inzet	Nog niet gestart
13	Hulpnetwerk uitbreiden, contact met gezondheidsdiensten, gemeente, politie	Hulp loopt nu onderling en niet via het hulpnetwerk. De mogelijkheid van het hulpnetwerk in stand houd.	Nog niet gestart

14	Internet snelheid	Contact Delta planning verglazing Sirjansland, behoefte inventariseren	Nog niet gestart
15	Mobiele dekking dorpskern	Slechte mobiele dekking dorpskern bij providers aankaarten	Nog niet gestart
16	Inventariseren behoefte deelauto	SD Opweg heeft nu deelauto's in o.a. Bruinisse, voor gebruik is er voldoende belangstelling voor auto in Sirjansland	Nog niet gestart
17	Gesprek invullen 'Woonerf Sirjansland' starten	Welke wensen bestaan er als dit plan gerealiseerd gaat worden, met welke zaken moet er rekening worden gehouden. Inventarisatie van belanghebbenden, eventueel in combinatie met onderhoud.	Nog niet gestart
18	Verbeteren openbare ruimte ingang Sirjansland Dillingsweg / Lageweg	Ingang dorp is niet aantrekkelijk voor bewoners en passanten. Vuilcontainers met zwerfafval, geparkeerde vrachtwagens, brede asfaltweg.	In uitvoer
19	Verbeteren knelpunten wegen rondom Sirjansland	Met betrokken partijen verbeterplan maken	Nog niet gestart
20	Fiets stopplaats Dillingsweg	Plan verder uitwerken, lokale bijdrage zoeken, financiers zoeken.	In voorbereiding
21	Plaatsen publicatiebord voormalig haventje 'De Staert'	Voorstel uitwerken voor tekst, maken en plaatsen bord. Onderzoek doen naar partijen die bijdrage kunnen leveren	Nog niet gestart
22	Verlengen Steigertje	Opnieuw aankaarten bij staatsbosbeheer. Koppeling aan samenwerk overeenkomst.	Loopt
23	Overleg wandelnetwerk opnieuw starten	Contact zoeken met Stichting Landschapsbeheer Zeeland	Nog niet gestart
24	Onderhoud dorpsbosje	Aantrekkelijk houden dorpsbosje. Onderhoud rond blusput, paden begaanbaar houden, open ruimte inzaaien, diversificeren beplanting.	In uitvoer
25	Planning bloemenranden maken	Afstemming met commissie dorpsplan	Loopt
26	Planning vruchtdragende bomen maken	Initiatief hoogstamboomgaard op voormalig schoolplein loopt	Gedeeltelijk in voorbereiding
27	Regelmatig afstemming betrokken partijen groenonderhoud over hun plannen en afstemming	Contact onderhouden met gemeente, staatsbosbeheer en waterschap	Nu incidenteel, nog niet gestart
28	Voorlichting energiebesparing en koppelen bewoners, inventariseren hulpvraag	Agenderen voor openbare dorpsraad	Nog niet gestart

29	Voorlichting stoken houtkachel	Agenderen voor openbare dorpsraad	Nog niet gestart
30	Voorlichting duurzame energieopwekking	Agenderen voor openbare dorpsraad	Nog niet gestart
31	Voorlichting alternatieven voor aardgas	Agenderen voor openbare dorpsraad	Nog niet gestart
32	Mogelijkheden gezamenlijk opwekken duurzame energie en/of samen met lokale ondernemers	Agenderen voor openbare dorpsraad	Nog niet gestart
33	Voorlichting over de DES aan de bewoners	Agenderen voor openbare dorpsraad	Nog niet gestart